

הלכות דברים הנזהגים בפעודה סימן קע קעא

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק מה]

כדי לשטף הרק שנגע הרף שם³³ וכו', וזהו מאד שלא לאכל לב
בהמה תיה נעוה³⁴ וכו', ולהכרות את גופו מזמן לעבודת הנפש³⁵.
33) מזה הוכיח בשו"ת מהרש"ם (ח"ג סי' שעה), שאין איסור 'בל
תשחית' נוהג באיבוד מים. ובספר עץ השדה (פי"ט ס"ק יד) הביא
שיש אומרים שאין היתר לשפוך מים אלא כשיש סיבה לעשות כן,
כגון שרצה לנקות את הרוק וכדו', אבל בלאו הכי אסור לשפוך
מים לחינם.

34) ונשים. כתב החזו"ת דעת (יו"ד סי' עב חידושים ס"ק ב) שיכולות
לאכול לב, שענין שכתב נאמר רק לגבי זכרים.

35) והאוכל ושוטה בימי נערותו באופן של זלילה וסביאה, כתב
לעיל (סי' קנו ס"ק ד) שהרי הוא עובר בלא תעשה, שנאמר "לא
תאכלו על הדם", רצה לומר לא תאכל אכילה המביאה לשפיכת
דם, והוא אכילת סורר ומורה שחיבה עליה התורה מיתה. והוסיף,
שאף לאחר ימי הנערות, שלא חיבה התורה מיתה על אכילה כזו,
מ"מ מגונה הדבר ומכוער ביותר, ככתב "ואמרו אל זקני עירו
בנו זה וגו' וזלל וסובא", ונאמר בקבלה "אל תהי בסובאי יין
בזולל בשר למו", ולדעת הרמב"ן נכלל כל זה במצות עשה של
"קדושים תהיו".

ואנשי מעשה, כתב לקמן (סי' רלא ס"ק ה) שהיו נוהגים לומר קודם
האכילה 'הנני רוצה לאכול ולשתות כדי שאהיה בריא וחזק
לעבודת השם יתברך', וראה מה שכתבנו שם.

ולגבי הרוצה שיחכפרו עונותיו, כתב לקמן (סי' תקעא ס"ק ב)
בשם ספרי המוסר, שאם מושך את ידו מן המאכל באמצע
אכילתו, בעוד שהוא מתאוה לאכול, נחשב הדבר כסיגוף,
ומתכפרים עונותיו.

סימן קעא

שלא לנהג בזיון באכילין

[משנ"ב ס"ק ד]

ובדלקמן בסימן שכח סעיף כ"ו וכו', ודרך העולם לעשות בהאכל
צרך זה, גם-כן שריע³⁶ וכו', וסכין הגוף ב"ין ושמך, פמבאר בגמרא
בכמה דוכתי³⁷.

1) שכתב השו"ע שם שאין נוחנין יין לתוך העין בשבת, וביאר
במשנ"ב שם (ס"ק סד) שזהו משום שכל עניני רפואה גזר בהם
חכמים משום שחיקת סממנים. וכמה שכתב השו"ע שם שאם אינו
פותח וסתר את העין מותר, כתב במשנ"ב שם (ס"ק סו) שהוא
משום שאומרים שעשה כן לרחיצה בעלמא. ומוכח שבאופן שאין
בו משום איסור רפואה בשבת הרי זה מותר, ואין חוששים בזה
לביזוי אוכלים.

2) ולגבי טעימת התבשיל, כתב לקמן (סי' רי ס"ק יז) שמותר לפולטו
אחר טעימתו, ומביאר שאינו צריך לבולעו משום הפסד אוכלים.
אמנם לגבי קינוח הפה בין אכילת גבינה לבשר, שכתב השו"ע
(יו"ד סי' פט ס"ב) שצריך ללעוס ביניהם דבר מאכל, כתב הפתחי
תשובה שם (ס"ק ח) שצריך לבולעו ולא לפולטו, שאם לא כן אסור
הדבר משום הפסד אוכלים.

3) ראה בשו"ע לקמן (סי' שכח סכ"ב) ובעוד מקומות.

ולגבי שטיפת כלי זכוכית בשיבולת שועל כדי להצהיר, כתב לקמן
(סי' שכח ס"ק לח) שהמהרי"ל היה אוסר, ואפשר שסבר שאין היתר
אלא להזיח את הכלים בשבת שיהיו נקיים, אבל לא להצהירם.
ומשמע מדבריו, שעל כל פנים אין הדבר אסור משום ביזוי

אוכלים. ושנא היתה רגילות לעשות כן [ובאר"ר כאן (ס"ק ד) מבואר
שאסור להצהיר בו משום ביזוי אוכלין]. ואולי הטעם כמו שכתב
בשעה"צ כאן (ס"ק ב) שחיטים אינן נחשבות כאוכל לענין זה [וכפי
שכתב המאירי (ברכות ג, ב) שהוא משום שלא דוכנו החיטים
לאכילה, שדרי לא נעשו קליות. וראה שעה"צ לקמן (סי' תקטז ס"ק
ט) שבזמנינו רוב השבולת שועל משמש למאכל בהמות].

ולתחוב ענפים בתוך בצק ופירות לצורך נוי, כתב הבן איש חי
(שנה א פ"ר בחקותי אות טז) שאסור משום שהם נמאסים
ומתקלקלים על ידי כך.

[משנ"ב ס"ק ה]

שקרוב הדבר שישפך עליו ויפאס³⁸.

4) וכן לגבי חיתוך פרוסה, כתב לעיל (סי' קע ס"ק לד) שלא יפרסנה
על גבי הקערה, שמא תיפול הפרוסה לתוך הקערה וימאס האוכל.

[משנ"ב ס"ק ו]

והוא הדין דמתר לכסות בו כלי³⁹.

5) וכן כיסוי וסתירת קדירה על ידי בצק, משמע בשו"ע לקמן (סי'
שיח ס"ו) שמותר.

[משנ"ב ס"ק ח]

ובשעת הדחק, עין לעיל בסימן קס סוף סעיף יב ובבאר הלכה
שם⁴⁰.

6) שם (ס"ק סד) כתב, שלדינא יש להורות להחמיר שלא ליטול בין
אפילו בשעת הדחק, אבל במי פירות יש להקל בשעת הדחק.

ולגבי מים אחרונים כתב לקמן (סי' קפא ס"ק ב) שאם אין לו מים
אלא שאר משקים, מותר ליטול בהם משום שגם הם מנקים את
היד מן הוזהמא כמו מים.

ומי סודה, כתב הגר"ח שיינברג (חידושי בתרא) שהם בכלל שאר
משקים, ואין ליטול בהם אלא אם כן עומדים בין כך לזריקה, שאז
אין בהם הפסד, וכן משמע בשו"ת מהרש"ם (ח"ג סי' שעה).

ושירי משקים שאין דרך בני אדם לשותותן ועומדים לזריקה, צידד
הגר"ח אלישיב (עץ השדה סי' טז הע' יג וסי' יז הע' לו) שמותר
ליטול בהם מים אחרונים, כיון שבכדי האי גזונא אין להם חשיבות
של משקים.

[משנ"ב ס"ק ט]

דפת חשיבא טפי משאר אכלין⁴¹ וכו', על-גבי מקום נקי, דלולול
הוא לפת⁴².

7) ומטעם זה, כתב בבאר היטב (סי' תלד ס"ק ה) בשם סדר היים
שחיקנו לומר 'כל חמירא' בלשון ארמית, לפי שהלחם הוא עיקר
חיות האדם ואין ראוי לזלול בכבודו, ולפיכך נתקן בלשון תרגום
כדי שלא יבינו המזיקים והמקטרגים.

ולענין תליית פת מבואר בגמ' (פסחים קיא, ב) שהוא קשה לעניות.
ומטעם זה כתב הבן איש חי (שנה ב פ"ר פניחא אות יב) לגבי פת
שמניחים לצורך העירוב, שיש לתקן תיבה קטנה כדי להניח
בתוכה את הפת, ולא לתלותה בכיס באוויר, והוסיף, שאפילו
התולה פת על מנת ליבשה, שעושה כן לצורך הפת, קשה הדבר
לעניות. וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פי"ב תשובה יח) לענין
תליית לחם בתוך תיק על גבי מתלה, שאין לעשות כן, ורק לגבי
מלמד תינוקות או גננת התולים את התיק של הילדים יש להקל,
מפני שאינם תולים את הפת של עצמם אלא של משהו אחר,
ועיקר הקפידא היא על מי שתולה את פיתו. מאידך, דעת הגר"ח

המשך במילואים עמוד 30

הלכות דברים הנהגים בפעודה סימן קעא קעב

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק יא]

צריך להגביהם (11) וכו', אין מאכילין אותו לבהמה (והוא הדין לעופות) (12) וכו', נהגין העולם החרד להאכיל לעופות פתוח.

(11) ובזמננו, שאין דרך בני אדם לאכול פת שהיתה זרוקה על הארץ, דעת הגר"ש אלישיב (עץ השדה פי"ח ה"ג כא) שהרואה פרוסת לחם ברחוב אינו צריך להרימה, שכיון שאין דרך בני אדם לאכול מאכלים אלו, אין זה בכלל אין מעבירים על האוכלים, אלא אם כן המאכל עטוף או שהוא שלם בצורה שניכר שהוא עדיין ראוי למאכל אדם.

(12) ולתת מאכל אדם לבהמתו, כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ג סי' מה) שמותר, מפני שיש לו הנאה מן הדבר, ולא נאמר האיסור אלא על נתינת לבהמת אחרים, והוסיף, שכמו כן אפשר לתת פת עבים לאדם שיש לו בהמה או עוף בכדי להאכילם.

(13) וכן כתב השו"ע לקמן (סי' שכא סי"ב) שמותר לפורר לחם לפני התרנגולים. וכן כתב לקמן (סי' שכד סי"ו) שמותר לחתוך דלועין לפני בהמה. וכן כתב במשנ"ב שם (סי' לא) שיש הנהגים ליתן חיטים לפני העופות ב'שבת שירה', ואינו נכון שהרי אין מוונתיהם עליהם, ומשמע, שעל כל פנים אין בזה משום חשש של נתינת מאכל אדם לבהמה [אכן יתכן שחיטים אינן נחשבות כמאכל לענין זה, וכמו שכתב בשע"צ כאן (סי' כ) לגבי זריקת חיטים על חתן].

ומ"מ לענין פרוסת המוציא, כתב לעיל (סי' קסז סי"ק צז) שאין להאכיל ממנה לבהמה ועוף או לסתני, וכן לא יאכיל להם מן החתיכה שנוגעת בחתיכת המוציא, דהיינו שמאותה הפרוסה שחתך מן הלחם השלם חותך חתיכה קטנה להמוציא, וכל אותה הפרוסה שחתך מן הלחם לא יאכילם, משום שאין בזה כבוד למצוה.

ומאכל אדם שעומד להתקלקל, משמע במאירי (תענית כ, ב) בשם גדולי המפרשים שמותר להאכילו לבהמה, וכן כתב בספר פירוש יוסף (פר' חיי שרה אות יט) בשם האמרי אמת, שמותר להאכיל מאכל לבהמה קודם שיתקלקל.

[משנ"ב ס"ק טז]

ואיכא הפסד אכילין (14).

(14) אמנם לענין קינוח הקערה בפרוסה, כתב לעיל (סי' קע ס"ק לה) שהטעם שצריך לאוכלה אחר כך, הוא משום בזיון אוכלין [ולא הזכיר הפסד אוכלין].

ואם אינו מפסיד מאכל בידיו, אלא נמנע מלאכול, כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ג סי' מה) שאינו עובר ב'בל תשחית' אף שהמאכל מתקלקל על ידי זה, וכל שכן אם אינו אוכלו מחמת דקדוק בהלכה כגון שנמנע מלאכול פת עבים וכו'. וכן דעת הגר"ש אויערבך (עץ השדה פי"ט ס"ז), [וכעין זה כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ו סי' קיב) שבאופן שמותר לעקור אילן, המנהג שלא להשקותו עד שיתייבש ואז עוקרים אותו]. וכן כתב בשו"ת אגרות משה (י"ד ח"ב סי' קעד ענף ג) שלא חייבה תורה להציל דברים מהשחתה, ורק אסרה להשחית בידים, וכעין זה כתב בחזו"א על הרמב"ם (פ"ו מהל' מלכים ח"ח), אכן הוסיף, שאין להימנע מהשקית עץ כשאין בכך צורך, שהרי צדיקים חביב עליהם ממונם יותר מנופם - כדי שלא יפשוטו ידיהם בגזל.

ומי שרוצה להקיא את מה שאכל, כדי שיוכל לאכול עוד, כתב השו"ע לקמן (סי' שכח סל"ט) שאסור לעשות כן משום שגורם בכך להפסד האוכלים. אך אם יש לו צער מריבי האוכל שבמעיו, רשאי לגרום להקאת מזונו. וכן אם רוצה להקיא לצורך אכילת מצוה, כגון שרוצה לאכול סעודה שלישית בשבת, כתב האגלי טל (טחן ס"ק נג אות ד) שאין בזה משום הפסד אוכלין.

[משנ"ב ס"ק יז]

שחוששים להשתמש מעשה עץ באכילין, דבזוי הוא (15).

(15) ודבר שאינו ראוי לאכילה, כתב הפמ"ג (א"א ס"ק ג) שאין בו משום בזיון אוכלים, וכן משמע בשע"צ (ס"ק כ, כמובא בדברינו לעיל ס"ק ד בשם המאירי).

וכשרוחץ כוס של ברכה אחר שתייתו, כתב הבית יוסף (סוף סי' קפט) בשם הכל בו, שיעביר את המים על עיניו, כדי שלא לשפוך יין של ברכה לארץ למקום בזיון.

[משנ"ב ס"ק כ]

דאי לא ה"י איכא משום הפסד אכילין (16).

(16) ולגבי הבדלה, כתב הרמ"א לקמן (סי' רצו ס"א) שנהגים לשפוך מבוט של יין על הארץ קודם שסיים המברך בורא פרי הגפן, ש'כל בית שלא נשפך בו יין כמים אין בו סימן ברכה', ועושים כן לסימן טוב בתחילת השבוע. והוסיף, שנהגים גם לשפוך מן היין שבכוס לאחר ההבדלה ומכבים בו את הנר ורוחצים בו את העיניים, משום חיוב מצוה. וכתב במשנ"ב שם (סי' ה) בשם האחרונים, שלא ישפוך בשעת ברכה כלל, אלא רק בשעה שמחג את היין ימלא את הכוס על כל גדותיה עד אשר ישפך היין על הארץ, וגם בזה יש למעט משום הפסד המשקים.

[משנ"ב ס"ק כג]

כדי שלא ילך לאבוד (17).

(17) אמנם לקמן (סי' קפ ס"ק י) כתב, שמותר לאבד פירורים שאין בהם כזית. ויתכן לומר, שבחיטים החמירו יותר משום שכך היא ברייתם וממילא נחשבים יותר (שו"ת נפש חיה א"ח סי' קפ). או שכיון שיש בכל החיטים גם יחוד שיעור כזית, יש להחמיר בדבר (שו"ת שבט הקהתי ח"א סי' צח).

[משנ"ב ס"ק כד]

דאי לא ה"י אין תועלת מה שצריך במקום (18).

(18) וכן מוכרי לחם בחנותיהם, או בעלי בתים במקום אכילתם, כתב הבן איש חי (שנה ב פר' פינחס אות יב) שצריכים לכבד את המקום מפירורים, כדי שלא יבואו לידי בזיון.

סימן קעב

מי שהכניס אכילין ומשקין לפיו בלא ברכה

[משנ"ב ס"ק א]

הלך הפתור לו לבלע (1).

(1) ובטעם הדבר שהחירו לבלע בלא ברכה משום הפסד המשקין, אף שאסור ליהנות מהעולם הזה בלא ברכה, ביאר הגר"ש אויערבך (עץ השדה, מכתב בסוף הספר) שאיסור אכילה בלא ברכה אינו איסור מצד עצמו, אלא הוא נובע מהחוב שחייבהו חכמים לברך, וכשאנו יכול לברך אין איסור באכילתו ובשתיתו. ולכן, כיון שאם נחייבו לברך, יצטרך להפסיד את המשקה בידים, פטורו חכמים מלברך. והוסיף, שכל זה במקום שאם יצטרך לברך יאבד את המשקים, אך באופן שהמשקים או האוכלים אבודים כבר, ויכול להצילם אם יאכלם בלא ברכה, כגון שנשפכו לארץ במקום שאינו ראוי לברכה, אין היתר לשתותם או לאוכלם בלא ברכה כדי למנוע את איבודם ורואה עוד בבית הל' לעיל סי' סב ס"ד ד"ה שלא ידא, ומה שכתבנו שם].

והר"ח (הובא ברא"ש ברכות פ"ז סי' לג) ביאר שהטעם שהותר לו המשך במילואים עמוד 31

הלכות דברים הנוהגים בפעודה סימן קעא קעב עד באר הגולה

ב טור קשם מקט
סוקרים ג תוספות
בבבכות נ וראש שם
ד תוספות שם יסור
קשם אביו הראש
ה בבכות נ ו תוספות
שם ונהגות מימני
פרק ז מהלכות
ברכות

אגוזים ורמונים וחושיים, שרי: ב בלא יושב אדם על (ג) (ג) קפה מלאה תאנים וגרונרות, אבל יושב הוא על עגול (יג) של דבלה או על קפה מלאה (יד) קטניות: ג ימחר לאכל דיסא (פרוש, החטא הנקלף ומבשל) בפת (טו) במקום בף, (טז) והוא שיאכל הפת אחר-כך. (יז) והמדקדקים אוכלים בכל פעם שמכניסים לתוך פיהם מעט מן הפת עם הדיסא: הגה והנשאר מן הפת (יח) אחר-כך אוכלים אותו (כ"ד): ד (יט) הממשיכים בין בעצורות לפני תמן ובלה, (כ) והוא שייקבלו בכלי בפי העצור. וזרקין לפנייהם קליות ואגוזים בימות החמה שאינם נמאסים, אבל לא בימות הגשמים מפני (כא) שנמאסים, אבל (כב) לא גלסקאות לעולם: ה והזרקין חטים לפני חתנים, צריך לזהר שלא יזרקו אלא (כג) במקום נקי, (כד) וגם יכבדו אותם משם כדי שלא ידרשו עליהם:

קעב מי שהכניס אכלין ומשקין לפיו בלא ברכה, ובו ב' סעיפים:

א *שכח והכניס משקין לתוך פיו בלא ברכה, (א) בולען (ב) *ואינו מברך עליהם (ג) ברכה (ה) ראשונה: הגה (ד) ויש אומרים דמברך (ו) עליהם (ה) וכן נראה עקר (הרשב"א בסם הראב"ד והרא"ש פרק ג

שער תשובה

[ג] קפה. עבדו. וכן בידו בנה"כ שם וגם א"ז בבכ"ש בצדכין דף ל' השיג על הש"י מרש"י דגסין דף ח ותוספות חגיגה דף כה, ע"ש שכתב שהסופר על דעת ב"ח לא הפסיד אפלו ביושב בקרון וארצו קטן רק שאינו כלל, וכ"ש כשש בארצו דברים ברוכה, וכיו"ד סימן רפב פתח הש"י דאם היא קבוע בפתל שרי, וכן נוהגין בבהכ"נ, וצ"ע בתשובת אהל-יצחק סימן א:

(ה) ראשונה. נזקא כשאין לו טשקין יותר לשתי' והוא דחוק למשקין הללו, אבל אם יש לו יותר נפילט ולא יתנה בלא ברכה משום מעט משקין, הראב"ד ב"ח, ע"נ קנסת הגדולה וביד-אחר: (ו) עליהם. וצ"ע אם יברך ג"כ ברכה אחרונה, ולא מעיז ב' ברכות סמוכות זו לזו, ונ"ל דעל ד תפינן יברך ד"א דהרי

באור הלכה

* ואינו מברך עליהם. הנינו על המשקין שבלע, אבל אם יש לו עוד לשתי', בודאי ח"ב לבנו, וקולעיל בסימן קסו סעיף ח, ורק לבתולה נכון לחש לדעת הראב"ד שהובא ברש"א שכתב דאם יש לו עוד משקין לשתות נפילט ולא יתנה בלי ברכה, וכמו שכתבנו במשנה ברידה סעיף-קטן ב, ושארי

באר היטב

(ג) קפה. וזקא בקפה של גזרים שהיא נכפפת והאכלין נמאסות, אבל בקפה של עץ שאינה נכפפת אפלו היו בחוכה ספרים מחר לישב עליהם וכ"ש אכלים, ב"ח. ובתשובת נמ"א פתח דאסור לישב על תבה שהספרים בחוכה, וכיו"ד סימן רפב פתח הש"י דאם היא קבוע בפתל שרי, וכן נוהגין בבהכ"נ, וצ"ע בתשובת אהל-יצחק סימן א:

(ה) ראשונה. נזקא כשאין לו טשקין יותר לשתי' והוא דחוק למשקין הללו, אבל אם יש לו יותר נפילט ולא יתנה בלא ברכה משום מעט משקין, הראב"ד ב"ח, ע"נ קנסת הגדולה וביד-אחר: (ו) עליהם. וצ"ע אם יברך ג"כ ברכה אחרונה, ולא מעיז ב' ברכות סמוכות זו לזו, ונ"ל דעל ד תפינן יברך ד"א דהרי

משנה ברורה

שזרקו במקום נקי, דאי לא הכי אסור אפלו באגוזים, וכדלקמה בסעיף ד. כשרואין אכלין מנחים על הארץ אסור לילך ולהניחם, אלא צריך להגביהם⁽¹⁾, אם לא במקום דאיכא למחש' לכשפים, כגון כפר שלם [ערוכין ס"ד]. (יג) איתא בגמרא [תענית כ'] דרב הונא

סובר: מאכל אדם אין מאכלין אותו לבהמה [והוא הדין לעופות]⁽¹²⁾, אמנם באלה רבה מסתפק אם הלכה כרב הונא בזה, וצ"ע במחצית-השקל (י) שמצדד דאם אין לו דבר אחר להאכיל פי אם מאכל אדם, לכלי-עלמא מתר, ואפשר דמשום זה נוהגין העולם התר להאכיל לעופות פתני⁽¹³⁾: ב (יב) קפה מלאה תאנים. וזקא (יד) בקפה של צירים שהיא נכפפת והאכלין מתמעכין ונמאסין, אבל של עץ שרי: (יג) של דבלה וכו'. שהם קשים ואינם מתמעכים [לבוש]: (יד) קטניות. שאף שהקפה היא מנצרים, הקטניות בעצמן קשים הם: ג (טו) במקום בף. משום העושה אדם צרכיו בפת היבא מלאס, וכנ"ל. (טז) והכא לא ממאס להאדם הזה בעצמו שאכל בו הדיסא: (טז) והוא שיאכל וכו'. הלאדם אחר ממאס, ואיכא הפסד אכלין⁽¹⁴⁾: (יז) והמדקדקים אוכלים בכל פעם שמכניסים לתוך פיהם מעט מן הפת, דנראה כאלו בא ללפת את הפת: (יח) אחר-כך אוכלין אותו. דלאחרים הוא נמאס, וכנ"ל: ד (יט) ממשיכים בין בעצורות. שעושים משום (י) סימן טוב, שימשך שלותן וטובתן, ומכריז בעצור (יט) של עץ שאינו נמאס: (כ) והוא שייקבלו. דאי לא הכי איכא משום הפסד אכלין⁽¹⁵⁾: (כא) שנמאסין. ואף-על-פי שאגוזין (יט) יש להם קלפה ואין האכל שבתוכן נמאס, מכל מקום בימות הגשמים שיש רפש וטיט ומתלכלכין שם, נמאסין להגביהן ואיכא הפסד אכלין. יש מקומות שהנהיגו כהיום לזרק צמוקין לפני החתן בשבת שלפני חתנתו בשעה שקורין אותו למפסיד, ולא יפה הם עושין, שרפין הם ונמאסין על-ידי-זה, כנ"ל: (כב) לא גלסקאות. כנזכר לעיל סעיף א: ה (כג) במקום נקי. כדי שלא ילך לאבוד⁽¹⁶⁾: (כד) וגם יכבדו וכו'. דאי לא הכי (כ) אין תועלת מה שזרק במקום נקי⁽¹⁷⁾:

א (א) בולען. שאי אפשר לפלטן, (ה) דממאסי ומפסדי, וגם לסלקם לצד אחר מלגמיו ולברך, כמו בסעיף ב באכלין, אינו יכול לעשות זה במשקין, (ג) שאי אפשר לזכר בעוד משקין בפיו, הלכך התירו לו לבלען⁽¹⁾. וכתב בלבושי-שרד, דאם הכניס מעט בפיו ויכול לברך על-ידי הדחק, (ג) יברך: (ב) ואינו מברך עליהם וכו'. יש אומרים, דכל זה דוקא כשאין לו יותר משקין לשתות והוא דחוק למשקין הללו, אבל אם יש לו יותר, נפילט ולא יתנה בלי ברכה, וכן ראוי לנהג⁽²⁾ [מ"א וא"ר]: (ג) ברכה ראשונה. השעם, דמאחר שברך בלע המשקין, כבר נדחה מפניו ברכה ראשונה⁽³⁾, אבל ברכה אחרונה צריך לברך אם היה בשעור, ע"נ לקמן בסימן ר"ה: (ד) ויש אומרים דמברך עליהם. הנינו, אחר שבלע מברך עליהם הברכה ראשונה. ולא דמי להא דקיימא לן בסימן קסו סעיף ח דאם נזכר אחר שגמר סעודתו שלא ברוך אינו מברך⁽⁴⁾, (ד) דשאני הכא, דמאחר שזכר בעודו בפיו, היה עליו אז חייב ברכה, ודומה זה קצת לעובר לעשייתו, אלא שלא היה יכול לברך, לכן לא נפטר מן הברכה: (ה) וכן נראה עקר. ודעת (ו) רב הפוסקים בדעה ראשונה, שאינו מברך רק ברכה אחרונה

שער הציץ

(יג) מגן-אברהם: (יג) הנינו ללשון שני שבש"י שם: ולי נראה דאפלו ללשון קמא שרי בכהאי גויה. וע"נ במגן-אברהם שם שםצד להקל בעקר הדין מהאליה רבה: (יד) ב"ח ומגן-אברהם: (טו) בית-יוסף: (טז) מגן-אברהם: (יז) ויש' ולבוש, וע"נ בב"ח: (יח) שיה מקבצת, ורועה לומר שלא על-גבי קרקע, ע"נ שם: (יט) בית-יוסף בשם תוספות. וע"נ במסכת שמחה פרק ח דמשמע דאגוזים בקלפתן שרי אף בימות הגשמים [ע"נ בנחלת-יצחק]. וכן מוכח בגמרא הג"א שם, ולידיהו מ"ר הברקתא באגוזים קליפם: (כ) ע"נ בבית-יוסף שכתב שלא יתנו בן, וע"נ במגן-אברהם דף כה שכתב בזה. וע"נ בש"ט מקבצת דיש אומרים דחטים לא חשיבי אכל לגבי הא מלתא, ואפשר שזהו טעם המנהג, וע"נ תענית כ' עמוד ב במעשה דרב הונא: (ה) נש"י: (ג) הרא"ה בבאורי להר"ף: (ג) אף דכתב דלפרוש ב"ח שהעמק במגן-אברהם, בכל גו' לא יברך, השמטתיו משום שאור ורוע ורא"ז ונהגיה פלם העמיקו פרוש נש"י: (ד) הרא"ש: (ה) כי הנה דעה ראשונה שסוברת דבולען בלי ברכה היא דעת ב"ח, ולא

